

**MARIA BUCIUCEANU-VRABIE, NINA CESNOCOVA,
OLGA GAGAUZ, GHEORGHE PALADI, OLGA PENINA,
MARIANA PISCENCO, OLGA POALELUNGI, INGA
CHISTRUNGA-SÎNCHEVICI, ANDREI STURDZA,
Satul moldovenesc din perspectivă sociodemografică,
Chișinău, Academia de Științe a Moldovei, Institutul
de Integrare Europeană și Științe Politice, 2012**

Lumea rurală continuă să reprezinte o arie centrală de interes în cercetările sociale contemporane. Particularitățile în abordarea acestui domeniu sunt date, însă, de configurația concretă a realității investigate. Acest lucru determină ca, în momentul de față, să putem identifica o puternică asociere între temele de cercetare dominante și caracteristicile comunităților investigate. Studiile desfășurate în vestul Europei tind să fie focalizate pe teme precum agromediu, dezvoltare durabilă și politici în domeniu alimentar. Pe de altă parte, abordările adresate spațiului fost-comunist cunosc o concentrare pe subiecte specifice, precum impactul schimbării regimului de proprietate funciară, evoluția socioeconomică a zonelor rurale, politici de dezvoltare a satelor și sectorului agricol. O privire de ansamblu asupra tematicii studiilor publicate de cercetătorii din vestul și estul continentului european reliefează, în acest sens, o pronunțată diferențiere în ceea ce privește atât subiectele abordate, cât și orientările teoretice dominante. Această situație pleacă de la configurația diferitelor forme de agregare a vieții rurale la nivel societal înregistrată în statele din vestul continentului, comparativ cu țările din fostul spațiu comunist din Europa de Est.

Lucrarea *Satul moldovenesc din perspectivă sociodemografică*, publicată în anul 2012 de către un colectiv de cercetători ai Institutului de Integrare Europeană și Științe Politice al Academiei de Științe a Moldovei, se înscrie în totalitate, în ceea ce am putea numi, plecând de la dihotomia evidențiată mai sus, modelul dominant al studiilor rurale est-europene. Volumul de față, cu un puternic caracter expresiv, constituie o adevărată diagnoză a stării sociale, economice și demografice a lumii rurale din Republica Moldova, reușind să ofere o imagine validă și cuprinzătoare asupra coordonatelor, problemelor și provocărilor lumii satului basarabean actual, dar și asupra evoluțiilor consemnate la nivelul acestuia în ultimele decenii. Analiza situației populației rurale din Republica Moldova este importantă atât prin prisma ponderii foarte ridicate înregistrată de această categorie socială, cât și prin coordonatele economice și de stil de viață asociate populației în cauză.

În primul capitol al lucrării, dr. Mariana Piscenco prezintă situația socioeconomică și bunăstarea populației rurale, evidențiind fluctuațiile macroeconomice de după 1990, ce au avut un impact deosebit asupra nivelului de trai al populației. Astfel, perioada 1991–1999 a fost marcată de efectele sociale negative ale proceselor de restructurare a economiei centralizate. În acest interval, standardul de viață al populației, indiferent dacă facem referire la cea urbană sau la cea rurală, a cunoscut un regres evident, comparativ cu perioada comunistă. După anul 2000, ca urmare a creșterii PIB, această situație a înregistrat o îmbunătățire semnificativă, odată cu dezvoltarea activităților din sectorul terțiar și stabilizarea evoluției industriei. Sectorul agricol a consemnat o evoluție negativă, dominat fiind de un nivel redus al productivității și caracter autarhic. Marea majoritate a populației rurale, dependente de evoluții din sectorul agricol, a fost nevoită să se confrunte cu problemele cauzate de randamentul redus al activităților de profil, fiind plasată, astfel, într-o zonă de vulnerabilitate economică și socială accentuată.

Dr. Maria Buciuceanu-Vrabie realizează, în capitolele doi și trei ale lucrării, o prezentare a situației demografice în rural, reliefând modul în care, în decursul ultimelor două decenii, coordonatele evolutive ale populației s-au înscris în tendințele descrise de teoria *cele de a doua tranziții demografice*. Astfel, ultimii ani au fost caracterizați prin spor demografic negativ, reducerea natalității și fertilității și creșterea ponderii populației vârstnice. Cu o pondere a populației rurale în creștere după 1990, Republica Moldova (58% în 2010, comparativ cu 53% în 1990), consemnează o evoluție opusă tendinței înregistrate la nivel european. Principalele cauze ale procesului de dezurbanizare se găsesc în zona economică, în special în dezagregarea activităților industriale concentrate în centrele urbane.

Capitolul patru, redactat de dr. Olga Gagauz, este dedicat analizelor privind natalitatea în mediul rural și potențialul reproductiv al populației. În acest sens, scăderea fertilității a apărut ca un rezultat al modificărilor de structură demografică și al modificării stilurilor de viață ale populației. Chiar dacă rata fertilității totale în rural se situează la valori superioare celei din mediul urban, nivelul acesteia este inferior pragului de înlocuire a populației, cea ce va conduce, în lipsa unor măsuri eficiente de stimulare a natalității, la adâncirea decalajelor demografice actuale. În continuarea analizelor privind natalitatea și fertilitatea în rural, capitolul cinci al volumului urmărește evidențierea comportamentelor și strategiilor adoptate de familiile tinere. Astfel, modelul uniunilor consensuale tinde să capete avânt în rândul tinerilor, căsătoria producându-se la vârste semnificativ mai înaintate decât în urmă cu 20 de ani. Această transformare este explicată de către autori ca reprezentând, în primul rând, o consecință a contextului social. Cu alte cuvinte, motivele de ordin economic sunt cele principale în amânarea întemeierii unei familii, chiar dacă nici cauzele ce țin de sfera deciziilor personale nu trebuie minimizate. Astfel, concluziile studiului arată că, din punct de vedere valoric și atitudinal privind viața de cuplu și căsătoria, tinerii din mediul rural tind să adopte un stil de viață urban, în timp ce dificultățile economice sunt considerate a reprezenta principalele bariere în calea întemeierii unei familii.

Acad. dr. Gheorghe Paladi prezintă, în capitolul șase, modul în care a evoluat mortalitatea în ultimele trei decenii, în timp ce c.s. Olga Poalelungi, realizează, în capitolul opt, o analiză asupra migrației externe și a impactului acesteia asupra evoluției populației rurale. Dacă în ceea ce privește evoluția mortalității și morbidității datele statistice sunt suficiente pentru descrierea situației înregistrate, în ceea ce privește migrația externă, situația este mult mai complexă. Cu toate că dimensiunile exacte ale fenomenului migraționist nu pot fi estimate, impactul acestuia asupra natalității este evident. În mod clar, unul dintre factorii principali în instaurarea sporului demografic negativ în rural ține de extinderea modelului migrației externe pentru muncă a tinerilor.

Pe baza datelor ce ilustrează analizele cuprinse în acest volum, perspectivele de evoluție ale populației rurale converg către instaurarea unei situații de pronunțat declin. Autorii volumului de față trag, astfel, un semnal de alarmă și invocă necesitatea unor măsuri de stimulare a natalității, ce trebuie însă căutate în sfera politicilor economice, deoarece cauza reducerii natalității nu este neapărat una demografică, ci, mai cu seamă, una ce ține de sfera problemelor economice pe care populația tânără le înregistrează.

Flavius Mihalache

IOAN MĂRGINEAN, (coord.), *Profiluri teritoriale ale calității vieții*, București, Editura Academiei Române, 2013

Volumul, apărut la Editura Academiei Române, în anul 2013, este scris de un colectiv de cercetători ai Institutului de Cercetare a Calității Vieții (ICCV). Autorii fac parte dintr-un colectiv de cercetare specializat în analiza calității vieții.

Lucrarea este structurată pe șapte capitole care pot fi citite și independent, nefiind în mod necesar corelate între ele. Pe de altă parte, fiecare dintre capitole are relevanța lui în contextul demersului propus de autori. Chiar dacă datele sunt tratate din perspective diferite, există o anumită complementaritate a lor. Perspectiva comparativă cu referențial intern este completă cu date integrate în context internațional, iar analizele comparative la nivel regional sunt completate cu cele pe medii de rezidență și cu analize ale diferențierilor intracategoriale. Demersul științific propus, în ansamblul lui, este subsumat perspectivei integrative a relației dintre calitatea vieții și dezvoltarea socială, perspectivă asumată în mod explicit în introducerea volumului (p. 16).

Una dintre sursele principale de date este *Diagnoza Calității Vieții*, cercetare realizată în cadrul ICCV în anii 1990–1999, 2003, 2006, 2010. Pentru analiza dinamicii indicatorilor calității vieții au fost alese două repere temporale relevante: primul, corespunzător încheierii primului deceniu al tranziției postcomuniste – anul 1999, cel de-al doilea, anul în care a fost resimțit cel mai puternic impactul crizei economice și care urmează momentului încheierii celei de-a doua decade de tranziție postcomunistă (2010).

Analiza la nivel teritorial, dezvoltată în primul capitol, urmărește evoluția a 53 de indicatori subiectivi ai calității (percepute) a vieții, având valori distribuite în cinci clase de calitate a vieții, clase construite „urmând logica scalelor simple de ierarhizare, de la situația cea mai nefavorabilă, la cea mai favorabilă” (p. 26).

Pe lângă concluzii de ordin mai general și oarecum previzibile, privitoare la menținerea unui nivel mai degrabă scăzut al majorității indicatorilor subiectivi ai calității vieții, în pofida unei creșteri modeste în perioada avută în vedere, analiza datelor în profil teritorial relevă și anumite aspecte mai degrabă surprinzătoare. Astfel de date „incitante, privite ca sursă de informații” (p. 48) sunt cele privitoare la ierarhia regiunilor de dezvoltare din punct de vedere al calității percepute a vieții. În această ierarhie, regiunea cea mai dezvoltată a țării, București-Ilfov, este penultima în 1999 și ultima, în 2010, în condițiile în care decalajele privind indicatorii economici ai nivelului de trai cresc în această perioadă, în favoarea acestei regiuni, în raport cu toate celelalte.

Între puținii indicatori subiectivi ai calității vieții ce se regăsesc, constant, într-o clasă superioară sunt cei privind viața de familie. Calitatea vieții de familie este analizată, pe larg, în cel de-al doilea capitol al cărții, pe mai multe dimensiuni: caracteristici demografice, contactele membrilor familiei, aprecierea relațiilor de familie, timpul petrecut în familie și împărțirea sarcinilor domestice. Pe fiecare dintre aceste dimensiuni sunt făcute comparații cu modele europene de familie și sunt identificate caracteristici comune și particularități specifice ale familiei române în context European. În contrast cu modelul Nordic, în care sunt dezvoltate rețele specializate și rețele sociale de suport extrafamiliale, modelul mediteranean de suport, în care se încadrează și România, este cel în care „rețelele de familie reprezintă plasa de siguranță cea mai importantă” (p. 71).

Cel de-al treilea capitol propune o analiză a diferențierilor nivelurilor de dezvoltare socioeconomică a mediului rural românesc. Analiza comparativă pornește de la nivel județan și coboară până la nivel de comune, fiind identificate cazuri relevante privind anumite aspecte particulare, precum volumul și sursa veniturilor locale, cât și ponderea diverselor categorii de cheltuieli publice. Dimensiunea internă a demersului comparativ este completată și cu cea externă, relativ la ponderea fondurilor alocate dezvoltării rurale celor 10 țări nou admise în UE, pe fiecare dintre Axele prioritare.

În următorul capitol este analizată relația dintre educație și piața muncii, din perspectiva subiectivă a populației și a unor categorii precum profesorii, elevii și angajatorii, analiză completată și de cea oferită de datele statistice privind ocuparea și cererea de locuri de muncă.

În capitolul V este propusă o analiză a așa-numitei ocupări atipice în România, pornind de la ipoteza că aici „opțiunile pentru ocuparea nonstandard sunt conjuncturale, apărând ca urmare a lipsei de alternativă ocupațională” (p. 139). Efectele negative ale formelor preponderente ale ocupării atipice în România, vizând riscul de sărăcie și vulnerabilitate socială, sunt prezentate în context European. Riscul de sărăcie al persoanelor ocupate cu timp parțial de muncă este sensibil mai mare în raport cu cel înregistrat la nivelul populației care lucrează, în cazul majorității țărilor europene. În

cazul României însă, acest indicator are o valoare mult superioară mediei europene și mult superioară următoarei clasate în această ierarhie (58%, față de procentul de 33%, înregistrat în Bulgaria).

Analiza formelor de ocupare este realizată și la nivel teritorial și pe medii de rezidență. Formele de ocupare preponderente în mediul rural, incluse în categoria ocupării precare, ce capătă în special forma agriculturii de subzistență, prin incidența crescută la nivelul populației ocupate, au un impact major asupra ratei sărăciei persoanelor care lucrează.

Cel de-al VI-lea capitol propune o analiză interesantă a beneficiilor utilizării internetului, din perspectiva grupurilor avantajate și a celor excluse de la accesul la aceste beneficii. O concluzie a acestei analize este aceea a necesității definirii unor politici de e-incluziune, în condițiile în care consecințele lipsei de digitalizare se soldează cu dezavantajarea socială a celor în cauză (p. 196).

Ultimul capitol vizează problematica dezvoltării umane și are ca obiectiv principal prezentarea evoluției și tendințelor în dezvoltarea umană în România, în context mondial.

Un obiectiv secundar al analizei propuse aici este unul de ordin metodologic și privește construcția indicelui dezvoltării umane (IDU), „ca măsură compozită, dar nu acoperitoare pentru dezvoltarea umană” (p. 171).

Cartea prezentată aici este una densă, prezentând informații din domenii și perspective diferite, toate analizele fiind însă subsumate problematicii corelației dintre calitatea vieții și dezvoltarea socială, pe de o parte și orientate de perspectiva pragmatică a fundamentării intervenției sociale în scopul îmbunătățirii aspectelor relevante pentru viața oamenilor, pe de altă parte.

Lucrarea poate fi utilă atât decidenților politici, cât și studenților și specialiștilor în politici sociale, prin accesul pe care-l oferă la un volum important de date sintetizate cu acuratețe în raport cu relevanța lor în ilustrarea temelor propuse spre analiză.

Forma destul de accesibilă în care sunt prezentate aceste date, claritatea argumentației și natura de interes general a multora dintre temele analizate, reprezintă premise favorabile pentru ca această carte să fie citită cu plăcere și de către nespecialiști, interesați de o temă sau alta dintre cele analizate, cu atât mai mult cu cât capitolele pot fi citite și separat, neexistând o legătură neapărat necesară între ele.

Mihnea Preotesi

SIMONA MARIA STĂNESCU (editor), ROMEO ASIMINEI, DANIELA VÎRJAN, *Recommendations for the development of the social economy: Romania 2013*¹, United Nations Development Program Romania, 2013

The social scientific and policy interest in the social economy (henceforth, SE) in Romania has greatly increased over the last half-decade. To a large extent, this is due to the availability of European funding for research and development activities devoted to the SE, through the Sectorial Operational Programme Human Resources Development (2009–2013). Out of a total of 107 publications dealing with the social economy published in Romania after 1990 (Stănescu, 2013: 43), more than three quarters were published since the beginning of the implementation period of the European Social Fund co-funded projects (2009). This short time frame has not allowed for the emergence of an identifiable theoretical corpus with which to explore the SE. Most of the research published so far is devoted to describing, at varying levels of detail, the state of the social economy in

¹ Recomandări pentru dezvoltarea economiei sociale: România, 2013.

Romania, at the national, regional or local levels (MLFPS, 2010). This literature also offers a formal definition of the social economy, based on enumerating its main characteristics (Stănescu, 2012; Stănescu et al., 2012: 4). Other analyses describe the social economy in different European Union member states, in comparison to Romania (Cace, 2010). A third set of concerns deals with the relevant frameworks (including, for example, the legal or institutional frameworks) in which the social economy functions in Romania. The reviewed publication – which is called a recommendations report – belongs to the latter stream of research.

The research report is structured in seven parts, including the introduction, the description of the methodological framework, and five thematic chapters. The report ends with six annexes: an overview of SE volumes in Romania (which is a novelty in Romanian research on the social economy), information on financial resources for social enterprises, relevant European SE stakeholders, the institutional framework at the central level with impact on SE entities, local institutional framework with impact on SE entities, and public and private SE actors by development regions in Romania.

The first chapter deals with the financial framework of the social economy in Romania. The second addresses the legal framework of the social economy in Romania, while the third discusses the institutional framework of the SE. The fourth chapter explores the social frameworks of the SE in Romania. The financial chapter provides an overview of available commercial funding, as well as of European funding programs. The legal framework chapter compares regulations of the SE at the European level, regulations of SE entities and measures supporting the labour market inclusion of vulnerable groups within SE entities. The institutional chapter deals with the main private and public stakeholders and their cooperation with the local administration. The fourth chapter discusses the population's acceptance and level of awareness with regard to SE activities, as well as the involvement of citizens in the SE.

The final chapter addresses two scenarios for the development of the social economy and offers a concrete set of recommendations. This chapter is relatively brief in the overall length of the report, which may appear as somewhat surprising for a publication titled “recommendations report”.

The last chapter deserves, however, special attention, since it represents, despite its brevity, the most systematic contribution to offering recommendations for the development of the social economy in Romania. The chapter begins by announcing two possible scenarios for development. In describing the scenarios, however, the reader will learn that the first of them, entitled “social enterprises”, amounts to offering social enterprises the same benefits as those that are available to “any other economic actor” (Stănescu et al., 2013: 36). Scenario 1 does not involve, in my assessment, and the authors acknowledge this, any departure from the *status quo*, apart from offering social enterprises information and technical assistance, which are also available to other economic actors (based on the formal definition of this scenario). The first scenario is, thus, improperly called an approach to the development of the social economy, for two additional reasons. On the one hand, it fails to acknowledge that the social economy, and especially its cooperative sector, has followed a path of shrinkage, in terms of its workforce, and one of reduction of its economic activities, over the last two decades. On the other hand, it also fails to reckon with the fact that social enterprises face additional challenges when compared to other economic actors, in times of economic hardship or prolonged crisis.

The second scenario – which is the only one that is likely to be effective – entails some specific mechanisms for the support of the social economy. This includes two versions: the first involves promoting social enterprises, and the second adds to this the promotion of those social enterprises specialized in the labor market inclusion of vulnerable persons (identified in the report as “social enterprises of insertion”). The authors of the report provide a table that includes specific sets of recommendations – grouped in terms of financial, legal, institutional and social aspects – for each of the scenarios. This systematic treatment is a welcome contribution to the literature and a potentially useful policy instrument for the SE in Romania. However, the specific recommendations offered might prove problematic in supporting the social economy. For example, offering financial support for the social economy through the banking system is supposed to work through “funding programs

for social enterprises”. Who should initiate such programs and how they should be run to address the requirements of social enterprises (version 1 of the second scenario) or of social enterprises promoting labor market inclusion (version 2 of the second scenario) is not mentioned. The authors allude to existing systems of government-back mortgage, but they do not explain how this would work in the case of social enterprises. More concrete recommendations for funding social enterprises are offered with respect to financial support from the state, including 2% of tax allocations or tax breaks on profits reinvested in the productive infrastructure (equipment, etc.).

Another source of financial support, namely EU-funded programs for the development of the SE, should be made more accessible, according to the recommendation report, by mentioning social enterprises as eligible applicants. This appears as a minimal requirement, which is not likely to contribute to the development of the SE, if the specific vulnerabilities of social enterprises, for example, their precarious balancing of social protection and economic survival (Alexandrescu, 2011), are not taken into account.

The discussion of the legal, institutional and social recommendations for the SE is useful in its broad aims. From a more critical point of view, however, this discussion can be seen as leaving potentially relevant aspects out of discussion. For example, the development of partnerships between social enterprises and local authorities, and the “management of local resources for supporting social enterprises” (Stănescu, 2013: 37, Table 5) might ignore the fact that the very thin institutional relationships and the low level of local resources are major hindrances for the development of the SE, despite the best intentions of its proponents. Amin warns that, in most developing countries, “the social economy languishes in obscurity, unsupported by the state, blending into the informal economy, frequently dependent on motivated individuals and third sector organisations, barely able to survive” (Amin, 2009: 33). In my view, such a hypothesis should be considered in future research and should support the collection of data, as the authors suggest.

All these criticisms should not be seen as failures of the report itself. They are rather a reflection of the low position given to the development of the SE in Romania, on the public agenda, in this country. It is likely that the revitalization of the SE in Romania will require more research on the deep institutional causes of the current predicament in which the social economy finds itself at present. The report is a useful guide for the necessary changes and improvements that need to be made, and even more so for the areas that require scientific attention, to disentangle the multiple causes of the current situation of the SE in Romania. Those interested in the social economy in a post-socialist Eastern European society can read this report as a concise and systematic statement of the current state of the SE.

REFERENCES

1. Alexandrescu, F., The Social Function of Romanian Cooperatives in the Development Regions of Bucharest – Ilfov and South-East, in Stănescu, S. M., Cace, S., Alexandrescu, F. (editors), *Demand and Supply of Social Economy – Two Development Regions of Romania*, Bucharest, Pro Universitaria, 2013, pp. 326–350.
2. Amin, A., *Extraordinarily ordinary: working in the social economy* in “Social Enterprise Journal”, vol. 5, no. 1, 2009, pp. 30–49.
3. Cace, S., (ed.), *The Social Economy in Europe* [in Romanian], Bucharest, Expert, 2010.
4. Stănescu, S. M., (ed.), Asiminei, R., Vârjan, D., *Recommendations for the Development of the Social Economy in Romania 2013* [in Romanian], United Nations Development Programme, Bucharest, ADD Media Communication, 2013.
5. Stănescu, S. M., *Researching the social economy in Romania*, in “Journal of Social Economy”, vol. 3, no. 4, 2013, pp. 40–60.
6. Stănescu, S. M., Luca, C., Rusu, O., *Regulations with Community and Nationwide Impact on Social Economy*, in “Journal of Social Economy”, vol. 2, no. 2, 2012, pp. 3–23.

7. Stănescu, S. M. (ed.), *Profit for People – Start-Up Report for the Project “The Model of the Social Economy in Romania”*, [in Romanian] United Nations Development Program Romania, 2012.

8. MLFSP [Ministry of Labour, Family and Social Protection], *Research Report on the Social Economy in Romania from a compared European Compared perspective*, Bucharest, 2010, available online at www.mmuncii.ro.

Filip Alexandrescu

SIMONA MARIA STĂNESCU, DIANA MARIA NEGUȚ,
De la idee la profit: cum să înființezi o întreprindere
de economie socială în România?²
București, Editura Expert, 2012

Cei tentați să considere prezentul manual de intervenție ca un instrument facil, de propagandă a economiei sociale, nu vor fi dezamăgiți. De departe manualul și autorii săi își propun să dezvolte acest concept în rândul maselor largi ale populației, pornind de la noțiuni noi precum „*economia socială*” și „*întreprinderea de economie socială*”. Dacă ne-am propune să chestionăm populația cu privire la cele două noțiuni am constata cu surprindere că un procent redus ar reuși să identifice noțiunea de „întreprindere de ES” cu o casă de ajutor reciproc, o societate cooperativă, o asociație sau o fundație. Din acest motiv, volumul de față are meritul de a lămurii o noțiune relativ nouă în spațiul juridic „*întreprinderea de economie socială*”. Subiectul referitor la *economia socială* a câștigat, începând cu anul 1980, tot mai mult teren, rolul economiei sociale în spațiul european fiind tot mai important în integrarea indivizilor pe piața muncii.

Cui se adresează lucrarea? Având în vedere caracterul său practic, manualul este un bun instrument pentru juriști, economiști, dar și simpli întreprinzători care își doresc să dezvolte activități în domeniul economiei sociale.

Volumul este structurat pe trei coordonate care reprezintă, în același timp, și cele trei capitole ale lucrării. O primă coordonată urmărește „*Cadrul actual al economiei sociale la nivel european și național*”. Autorii reușesc să descrie temeiul juridic european și cel național în materia întreprinderilor de economie socială, identificând cu regret faptul că în România nu există o legislație-cadru în materia economiei sociale și a întreprinderilor de economie socială, dar legislația specială (în materia asistenței sociale, în materia entităților de economie socială, în special a asociațiilor și fundațiilor) abordează tangențial și această problematică. În cadrul acestui capitol autoarele reușesc să surprindă, în mod schematic, care sunt principalele întreprinderi de ES care funcționează în Europa și, comparativ, să identifice forme similare în România (asociații, fundații, case de ajutor reciproc ale salariaților, case de ajutor reciproc ale pensionarilor, cooperative de credit, societăți cooperative).

O a doua coordonată urmărește „*Modalitatea de înființare a unei întreprinderi de economie socială*”. Autoarele „urmăresc” procesul de înființare a societăților de credit de grad I, a cooperativei de credit, a unei asociații, fundații, a Caselor de Ajutor Reciproc ale Salariaților și a Caselor de Ajutor Reciproc a Pensionarilor. În acest sens, este prezentat temeiul legal de înființare, obiectul de activitate, organele de conducere, evidențele fiscale și facilitățile acestor Întreprinderi de Economie Socială. Principala „problemă” a acestui capitol, problemă semnalată și de autoarele manualului, este faptul că legislația română este în continuă schimbare și informațiile cuprinse în acest manual pot deveni, cu timpul, inactuale.

² Varianta electronică a volumului este disponibil online la adresa www.iccv.ro.

Ultima coordonată a lucrării „Analiză comparativă cu privire la modul de înființare a întreprinderilor de economie socială din România” are în vedere semnalarea aspectelor comune din punctul de vedere al documentelor necesare în procedura de înființare, a obiectului de activitate, al patrimoniului, al organelor de conducere și competențele acestora, dar și semnalarea principalelor deosebiri între aceste forme de organizare juridică.

Aspectul practic al lucrării este dovedit și de anexele manualului de intervenție, care cuprind formulare de înființare a unor întreprinderi de economie socială, cereri, programe naționale în domeniul economiei sociale.

În esență, lucrarea poate fi socotită ca răspunsul a două nevoi principale: este un ghid folositor pentru cei ce se doresc a fi activi în domeniul economiei sociale, dar și o lucrare bine documentată, ce cuprinde informații teoretice din spațiul european și cel autohton într-un domeniu relativ nou cercetat în România, cel al economiei sociale.

Adrian Boantă